

kavez za ptice

gabriel jospovici

Znači, konačno si u kući. Kako lepo opisuješ sobu. More. Prozor. Pticu u kavezu. Ogdela. A zatim u ogledalu kavez, prozor i more.

Kada pročitam ono što pišeš, čeznem da sam tamo, sa tobom, u toj sobi punoj svetlosti, i mora i ptice.

Tražiš da dođem. Opisuješ način na koji svetlost ispunjava sobu. Opisuješ način na koji ogledalo odražava svetlost koja se odbija od mora. Opisuješ način na koji se pesma ptice meša sa zvukom talasa. Jedva čekam. Jedva čekam da dođem.

Sešću u voz danas poslepodne. Za nekoliko časova biću tamo. Sutradan ujutro probudiću se i videti podnožje kreveta u ogledalu, a zatim i kavez, i pticu, i prozor, i more. Sinoć sam sanjao pticu. Žutu boju njenog perja. Pričaš mi o njenoj pesmi, o boji njenog glasa, i u mom snu se to prenelo na boje, na boju njenog perja. Voleo bih da znam šta to znači. Šta znači taj san, ta transpozicija u snu.

Sada sam ja ovde, a ti si otišla. Ja sam došao i bili smo zajedno, a sada si ti otišla.

Drago mi je što nisi tu. Drago mi je što mogu sam da posedujem ovu sobu, kao što si je ti posedovala pre nego što sam ja došao. Drago mi je što mogu da stojim kod prozora i gledam u more, i puštim da me pesma ptice sasvim ispuni. Drago mi je što se budim sam i što, kada pogledam u ogledalo, vidim podnožje kreveta i pticu u kavezu, i prozor, i napolju more. Drago mi je što sve to mogu da posedujem, kap što si i ti posedovala. Tako imam utisak da te upoznajem onako dobro kako sebe poznajem.

Drago mi je što si morala da odeš. Drago mi je što sam ovde sam, što nema ničeg sem mora i galebova, i ptice u kavezu. Satima stojim ispod njenog kaveza, gledam u more. Svetlo koje se odbija od mora skoro boli. Zbog svetla izgleda da se sve u sobi raspada na hiljade komadića, kao da ne može da se drži zajedno, tako je bilo puno svetla. Nikada ne povlačim zavese. Uveče imam osećaj da spavam usred mora. Kada se ujutro probudim, još jedan trenutak držim oči zatvorene, dok osećam kako mi svetlost eksplodira u telu. Eto šta radi, eksplozija u mom telu. Ne brojim dane. Ponekad zamišljam da još nisam stigao i da samo tvoji opisi pale moju maštu. Ponekad, sve to je više nego što mogu da podnesem.

Drago mi je što sam ovde sam, ali počinješ da mi nedostaješ. Pitam se zašto se još nisi vratila, šta je to što te tako dugo zadržava. Počeo sam da se pitam da li ćeš se ikada vratiti. Juče sam se odšetao do farme s namerom da ti telefoniram, ali, kada sam stigao tamo, nisam mogao. Zar mi nećeš pisati? Zar mi nećeš reći kada ćeš se vratiti?

Jutros sam se odšetao do farme i zatražio da ti telefoniram. Okrenuo sam tvoj broj, ali kada sam čuo kako telefon zvoni, odmah sam vratio slušalicu na mesto. Mislim da nisam mogao da podnesem da čujem kako odjednom ustukneš kada saznaš da sam ja na vezi. Možda ću sutra imati više hrabrosti, možda ću sutra biti u stanju da to obavim.

Odlučio sam da odem. Odlučio sam da se ti nećeš vratiti ovamo dok ja ne odem. Stojim kod prozora i gledam na more, i znam da ću morati da odem. Pticu ću odneti na farmu kada im odnesem ključ. Možda ćeš moći da se vratiš kada saznaš da sam otišla.

Očekivao sam neko objašnjenje, ali ti mi nisi pružila nijedno. Očekivao sam da će telefon u mom stanu zazvoniti, ali bio je nem. A sada mi pišeš kao da se ništa nije dogodilo. Pišeš mi o ptici i o sobi, kao što si i pre pisala. Pre no što sam ja došao. Kao da nisam nikada bio i kao da ti nikada nisi otišla i

ostavila me tamo, na dan ili dva, rekla si dok ne obaviš neke važne poslove koje si imala u gradu. Šta znači ovo tvoje pismo?

Pišeš mi i kažeš da je vlasnik pustio da kuća propadne. Pišeš propadne kao da je to najprirodnija stvar na svetu, kao da se to tako kaže pravilno na engleskom. Možda se i kaže, ali meni se čini da je pogrešno. Ja bih rekao da propada, ali možda ja grešim. Pišeš da si se vratila i šetala plažom, i da si otvorila vrata, pošto sada više niko ne živi u toj kući; avantura je to, šetati plažom i videti tu ljupku napuštenu kuću odmah pored mora, a nije ni zaključana, popeti se natrullim stepenicama i ući u spavaću sobu. Pišeš mi da bi volela da ponovo kupiš tu kuću i opraviš je. Pišeš mi da je ogledalo još uvek u sobi, da odražava podnožje kreveta, i prozor, i more. Pišeš mi da je kavez još uvek tamo, ali da ptice nema. Ne znam zašto mi pišeš te stvari, ni šta hoćeš od mene. Kažeš da ne znaš da li je ptica uglavnom ili joj je vlasnik našao bolji kavez. Ne znam zašto tako pišeš. Sećam se svetla u sobi izjutra, kada bi se budili, i s večeri, dok sam kraj prozora stajao sam, ali najviše se sećam kako sam zamišljao sobu kada si mi prvi put pisala o njoj.

Kako da odgovorim na tvoja pisma? Šta želiš da kažem? Pokazao sam mojoj maloj devojčici crtež koji si nacrtala. Crtež ogledala i sobe koja se u njoj ogleda, a iza ogledala prozor, more. Rekla je da ptica peva. Upitao sam je kako to zna, ali ona se nasmejala onako kako to deca umeju i nije htela da mi odgovori.

Ne mislim da razumeš. Ne mislim da imaš pojma o tome šta nam se dešava u životu. Ne mislim da shvataš da smo svi mi u kavezima, a ti kavezima su naši životi. Htela si da sazidaš kavez oko sebe, ali uplašila si se kada si videla rešetke. A nema potrebe da zidaš. Kavezima su naši životi. Kada to shvatimo, možemo da pevamo. Bar tako ja mislim.

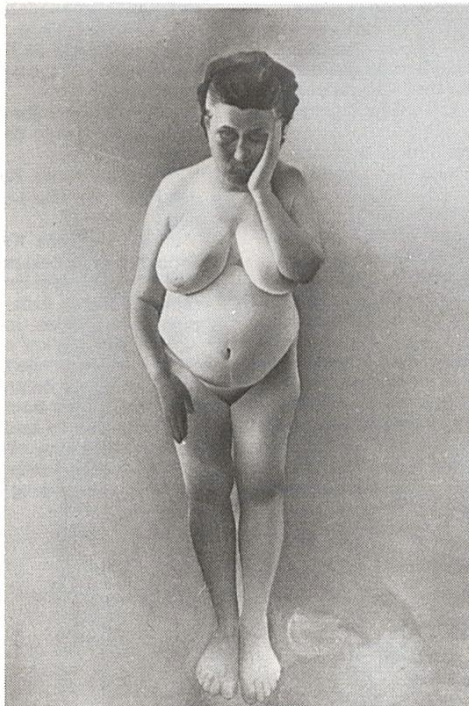
Kazujem sebi ove reči: more, prozor, ptica, kavez, soba, ogledalo i opet soba, kavez, prozor i more. Oni su kao rešetke na mom kavezu. Moja mala devojčica me pita da li ću je ikada odvesti da vidi sobu pored mora. Kažem joj: Tamo si ti. U sobi si. Nema potrebe da ideš. Ne čuje me kada joj govorim. Gleda u sliku na stranici. Kažem: Okreni stranicu. Hajde da pogledamo neku drugu sliku. Ne čuje me. Zanela se u ono što je ispred nje, kao što se deca zanesu. Okreni stranu, kažem. Okreni stranu i hajde da pogledamo neku drugu sliku. Ali ne čuje me.

Prevod s engleskog:
Dubravka Mušić

Beleška:

GABRIEL DAVID JOSIPOVICI rođen je 1940. Pisac je književnih kritika, kratkih priča, romana i dramskih komada. Predaje na Saseks univerzitetu od 1963. Objavljena dela: *The Inventory*, 1968, *Words*, 1971, *The World and the Book*, 1971, *Mobius, the Stripper*, 1974, *The Present*, 1975, *Migrations*, 1977, *The Lessons of Modernism*, 1977, *Four Stories*, 1977.

Priča je preuzeta iz časopisa "The Fiction Magazine", 1982.

sudbine

jovan strezovski

(...) Pored sela, na brdašću stoji usamljena kuća, kao da je namerno odvojena od ostalih, ili kao da su je one izgurale; opasana ogradom s velikom kapijom; u dvorištu stablo jabuke, a malo dalje, u produžetku dvorišta – vrt s vočkama i povrćem; kuća ima sprat: donja prostorija je staja za stoku; gornje dve odaje povezane su doksatom s kojeg se vidi čitavo selo; vide se sokaci i drum što vodi dole kroz klisuru i spaja se, na nekoliko sati hoda, s drumom što vodi za grad; vidi se čitav prostor naokolo, svo okolna brda i planine, koje se nadovezuju jedna na drugu i gube u dalekom nebeskom plavetnilu. Čim padne mrak, u kući sine petrolejka i samo njena svetlost blešti u daljini, pa se čini kao da dolazi iz neke puste i zabačene crkvice; kad vetar prođe kroz prazno selo – na njoj se zadržuje: kruži oko nje, lupa po prozorima i vratima i traži procep da uđe; čak i divljač, čim obide napuštene kuće – sakupi se tu, kruži oko kuće i urla; tu se i kiše više zadržuje, i sneg, i žega, i svaki božji uzdah – jer samo u njoj ima života, samo iz nje se izvija crni pramen dima.

Svakog jutra iz kuće izlazi Trpe; potom izlaze pilići i jure za njim da ih slučajno ne ostavi same; jer, otkad im je orao zgrabio majku, Trpetovu kvočku, on im je i otac i majka. Čučne Trpe, raširi ruke, a oni se penju po njima, penju se na njegovu ramena, na glavu, i tako – raširenim rukama, on pođe s njima kroz selo, a oni pijuču veselo, raduju se, i unose život u selo.

Šeta Trpe s pilićima praznim selom, a pred očima mu još uvek stoji slika iseljavanja koje je ličilo na bežaniju od vatre, od poplave, od potopa; na prelazak iz pakla u raj u svetom pismu; bila je to neka bolest, neka čarolija koja se širila među ljudima, pa su oni zakatančili i napustili kuće, i kao ptici iz porušenog gnezda, krenuli put gradova, put sveta.

»Nek idu do davola«, navire Trpetu ljutnja u dušu, »nek lome vrat kud hoće«; za neke od njih i nije mu žao, čak je i bolje što su se očistili iz sela; jer, eto:

Nume Čerenko je vazda sadio neko drveće; gde god bi našao slobodno mesto, on bi zasadio vrbu, topolu, jovu, lesku, jasiku. Na proleće, otišao bi sa sekirom do njih i upitao: »Hoćete li da radate ili ne?« Pričekao bi do leta i ponovo bi ih upitao: »Hoćete li da radate ili ne?« Sačekao bi do jeseni i opet bi to isto učinio. »A, znači, ne radate, majku vam vašu«, viknuo bi im i udario sekirom po njima. Vazda je lutao po okolini i tražio neznane grobove zaostale iz davnih vremena i šaputao: »Kao što ne znam ko ovde leži, tako da ne znam za bolesti, za loše snove, za uroke, za glad i dušmane«. A pošto je živio od krađa, govorio je: »Ko me juri – da me ne stigne!« Jednom je uhvatio dva vučića, muškog i ženskog, i počeo da ih odgaja u toru; čim su porasli, nakotili su čitav čopor vukova. Potom je za njih, od lovačkog društva u gradu, kao nagradu za hvatanje štetne divljači, dobio, bogme, lepe pare. Čim su otkrili prevaru – nagrada mu je izišla na nos. Kad bi ga spopale mušice, sam je sa sobom terao inat: rekao bi: »Danas idem u šumu po drva«. Pošao bi u šumu, i rekao: »A, neću po drva, ići ću u vinograd po grožde«; pošao bi u vinograd, i opet rekao: »E, neću u vinograd, idem u prodavnicu«; zastao bi potom ispred prodavnice i počeo da se nećka: te hoće – te neće da uđe; napravio bi korak napred, odmah potom dva nazad. Svukao bi sako i pantalone, napunio bi ih slamom, okacio o grane drveća i rekao: »E, moj Nune Čerenko, tvoj ti i treba, visi kad si inadžija«.

Njegova majka Bojka imala je moć da predskazuje; na svakoj seoskoj sahrani, čim bi spustili kovčeg, okrenula bi se ljudima, zagledala u nekog od njih i rekla: »Sad je na tebe red... I, gle, njeno bi se proročanstvo ostvarilo: onaj kome bi to rekla – posle izvesnog vremena bi umro. Ljudi su je jurili sa sahrana. Godine 1945, predskazala je da će u nekoj zemlji pasti sunce i da će popaliti narod. (Tako je i bilo: te je godine pala atomska bomba u Japanu.) »Indiju će zahvatiti velika žalost«, rekla je 1948. godine. (Tako je i bilo: te je godine ubijen njen vođa – Gandi.) Predskazivala je 1950. godine da će žuta